

Державний торговельно-економічний університет

Кафедра менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Екологізація господарської діяльності підприємства»

(за матеріалами ТОВ «ЕПЦЕНТР К», м. Київ)

Студента 4 курсу 11 групи
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми
«Управління бізнесом»
першого (бакалаврського)
рівня

Ярко Владислав
Юрійович

Науковий керівник:
кандидат економічних наук,
доцент

Силкіна Юлія
Олегівна

Гарант освітньої програми:
кандидат економічних наук,
доцент

Підкамінний Ігор
Миколайович

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра менеджменту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Управління бізнесом»

Затверджую

Зав.

кафедри

« _____ » _____ 20 _____ р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студенту

Ярку Владиславу Юрійовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи

Екологізація господарської діяльності підприємства

(за матеріалами ТОВ «ЕПЦЕНТР К», м. Київ)

Затверджена наказом ректора від « _____ » _____ 2022 р. № _____

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 30.04.2023 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи – дослідження теоретико-методичних основ екологізації господарської діяльності підприємства та розробка шляхів підвищення її ефективності.

Об'єкт дослідження – є процес екологізації господарської діяльності підприємства.

Предмет дослідження – є теоретичні, методичні та практичні аспекти екологізації як комплексної системи економічної безпеки підприємства.

4. Консультанти по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та призначення екологізації

1.2. Механізм забезпечення екологічної безпеки підприємства

1.3. Правове забезпечення екологізації у системі підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПЦЕНТР К»

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства

2.2. Оцінка екологізації господарської діяльності підприємства

РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПЦЕНТР К»

ВИСНОВКИ

6. Календарний план виконання випускної кваліфікаційної роботи

№ з/п.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Забезпечення студентів Положенням про випускну кваліфікаційну роботу (проект) та Методичними рекомендаціями з виконання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра	до 12.09.22 р.	до 12.09.22 р.
2.	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	до 16.10.22 р.	до 16.10.22 р.
3.	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	до 14.11.22 р.	до 14.11.22 р.
4.	Рецензування планів випускної кваліфікаційної роботи	до 01.12.22 р.	до 01.12.22 р.

5.	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого (теоретичного) розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 01.02.23 р.	до 01.02.23 р.
6.	Проходження студентами практичної підготовки на об'єктах, за якими виконуються випускні кваліфікаційні роботи	31.01.23 - 25.02.23 р.	31.01.23 - 25.02.23 р.
7.	Захист практичної підготовки	26.02.23 - 28.02.23	26.02.23 - 28.02.23
8.	Збір статистичних даних, підготовка аналітичного матеріалу випускної кваліфікаційної роботи	до 25.02.23 р.	до 25.02.23 р.
9.	Захист звіту з практичної підготовки	до 28.02.23 р.	до 28.02.23 р.
10.	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого (дослідницького) розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 01.03.23	до 01.03.23
11.	Періодичне звітування студентів про виконання випускної кваліфікаційної роботи перед науковими керівниками та завідувачем кафедри	з 10 по 20 число щомісяця	з 10 по 20 число щомісяця
12.	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи бакалавра на кафедру (з листом-відгуком з підприємства – об'єкту дослідження), перевірка на плагіат та її реєстрація	до 30.04.23 р.	до 30.04.23 р.
13.	Підготовка відгуку на випускну кваліфікаційну роботу науковим керівником	до 10.05.23 р.	до 10.05.23 р.
14.	Проведення попереднього захисту випускної кваліфікаційної роботи та проходження внутрішнього рецензування	Згідно графіка	Згідно графіка
15.	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	Згідно графіка	Згідно графіка
16.	Направлення випускної кваліфікаційної роботи у ЕК для захисту	До 01.06.23 р.	До 01.06.23 р.
17.	Захист випускної кваліфікаційної роботи в комісії	Згідно графіка навч. процесу	Згідно графіка навч. процесу

7. Дата видачі завдання «20» листопада 2022 р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Силкіна Ю.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми

Підкамінний І.М.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

Ярко В.Ю.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Студент Ярко В.Ю. виконав випускну кваліфікаційну роботу на актуальну для ТОВ «Епіцентр К» тему. Опанування достатньої кількості літературних джерел дозволило автору обґрунтувати теоретико-

методичні основи екологізації господарської діяльності підприємства.

В аналітичній частині роботи було проведено аналіз формування екологізації господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К», зокрема автор прийшов до висновку, що досліджуване підприємство веде одну з найефективніших екологічних політик на українському ринку та постійно впроваджує заходи з екологізації. Крім того, у 3-му розділі роботи автор пропонує нові напрями підвищення ефективності екологізації господарської діяльності для ТОВ «Епіцентр К». Зокрема, встановити сонячні панелі на даху усіх підприємств ТОВ «Епіцентр К» для забезпечення потреб в електричній енергії; організувати послуги сортування сміття, провести навчання для персоналу та просвітницьку роботу для клієнтів; при проведенні прибирання торгових залів та офісних підприємств компанії використовувати екологічні безсульфатні засоби та засоби на основі пробіотиків.

Мету і завдання дослідження досягнуто в повному обсязі.

В цілому за змістом та оформленням ВКР Ярка В.Ю. відповідає вимогам до такого виду робіт і рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ 15.05.2023

(підпис, дата)

Відмітка _____ про попередній захист

(ПБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Ярка В.Ю. _____

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ Підкамінний І.М.

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____ Бай С.І.

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2023 р.

РЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:
«Екологізація господарської діяльності підприємства»

Структура роботи. Загальний обсяг випускної кваліфікаційної роботи містить 45 сторінок, з урахуванням 3 таблиць, та 10 рисунків. Список використаних джерел налічує 33 найменувань, в роботі міститься 8 додатків, що викладені на 4 сторінки.

Мета випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних основ екологізації господарської діяльності підприємства та розробка шляхів підвищення її ефективності.

Відповідно до мети дослідження було поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити сутність та призначення екологізації;
- обґрунтувати механізм забезпечення екологічної безпеки підприємства;
- визначити правове забезпечення екологізації у системі підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Епіцентр К»;
- провести оцінку екологізації господарської діяльності підприємства;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності екологізації господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К».

Об'єктом дослідження є процес екологізації господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти екологізації як комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Одержані результати можуть бути використані та впроваджені у ТОВ «Епіцентр К» (м. Київ)

Рік виконання роботи 2022 - 2023 рр.

Рік захисту роботи – 2023 р.

Анотація

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:
«Екологізація господарської діяльності підприємства»
(за матеріалами ТОВ «Епіцентр К», м. Київ)

Випускна кваліфікаційна робота присвячена проблемі екологізації господарської діяльності підприємств. У роботі досліджуються питання, пов'язані з впровадженням екологічних принципів та стратегій з метою зниження негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення сталого розвитку. Розглядаються методи та практичні аспекти екологізації, включаючи зменшення викидів, використання альтернативних ресурсів та оптимізацію використання енергії. Також аналізується впровадження екологічних технологій, управління відходами та освітня діяльність з метою підвищення екологічної свідомості персоналу.

Результати цього дослідження є практично значущими для підприємств, що прагнуть до збалансованого розвитку та забезпечення екологічної відповідальності.

Ключові слова: екологізація, господарська діяльність, підприємство, сталий розвиток, негативний вплив, екологічні принципи, стратегії, методи, викиди, відновлювані ресурси, енергоефективність, управління відходами, екологічні технології, освіта, персонал, екологічна свідомість, збалансований розвиток.

Annotation

final qualifying paper performed on the theme:
«Ecologization of enterprise economic activities»
(based to the materials of LLC «EPICENTER K», Kyiv)

The final qualifying paper is devoted to the study of the strategic management system of the enterprise, taking into account the improvement of information provision. It examines methods and practical aspects of ecologization, including emissions reduction, utilization of renewable resources, and optimization of energy use. The thesis also analyzes the implementation of ecological technologies, waste management, and educational initiatives aimed at enhancing environmental awareness among the personnel.

The findings of this research have practical significance for enterprises striving for balanced development and environmental responsibility.

Keywords: ecologization, economic activities, enterprise, sustainable development, negative impact, ecological principles, strategies, methods, emissions, renewable resources, energy efficiency, waste management, ecological technologies, education, personnel, environmental awareness, balanced development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність та призначення екологізації.....	7
1.2. Механізм забезпечення екологічної безпеки підприємства.....	10
1.3. Правове забезпечення екологізації у системі підприємства.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПЦЕНТР К».....	18
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства.....	18
2.2. Оцінка екологізації господарської діяльності підприємства.....	27
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПЦЕНТР К».....	33
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Актуальність теми. В останні десятиліття проблема екологізації розглядається як ключовий напрямок економічного зростання, метою якої є необхідний економічний добробут майбутніх поколінь, що базується на збереженні довкілля та мінімізації екологічних ризиків.

На сучасному етапі розвитку ринкових та виробничих відносин забезпечення екологізації є одним із найважливіших завдань будь-якого підприємства, поряд з фінансовою, інформаційною, кадровою та іншою складовою. Термін «екологізація» являє собою такий стан виробництва, при якому шкода, яку завдає підприємство навколишньому середовищу, не перевищує встановлених державою нормативів.

Шкода, яку завдають підприємства, може критично позначатися як на стані самого довкілля так і становити реальну загрозу життю людини.

Таким чином проблема забезпечення екологізації господарської діяльності підприємства є вкрай актуальною.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам екологізації господарської діяльності присвячені наукові праці О.Ф. Балацького, І.К. Бистрякова, О.О. Веклич, О.Л. Кашенко, Л.Г. Мельника, В.С. Міщенко, І.М. Потравного, С.І. Христенко. Певні аспекти господарської діяльності та її види досліджені Н.В. Вецепурою, О.І. Карпенком.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних основ екологізації господарської діяльності підприємства та розробка шляхів підвищення її ефективності.

Відповідно до мети дослідження було поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити сутність та призначення екологізації;
- обґрунтувати механізм забезпечення екологічної безпеки підприємства;

- визначити правове забезпечення екологізації у системі підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Епіцентр К»;
- провести оцінку екологізації господарської діяльності підприємства;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності екологізації господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К».

Об'єктом дослідження є процес екологізації господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти екологізації як комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. Виконання випускної кваліфікаційної роботи здійснено при застосуванні системного аналізу, порівняльного та описового методів тощо.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові акти України, праці зарубіжних та вітчизняних науковців, внутрішня та звітна інформація підприємства ТОВ «Епіцентр К».

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані вітчизняними та міжнародними підприємствами для удосконалення процесу екологізації господарської діяльності підприємств, зокрема ТОВ «Епіцентр К».

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та призначення екологізації

На сьогоднішній день при здійсненні діяльності будь-яким підприємством на перший план в один ряд з іншими найважливішими завданнями постають проблеми забезпечення екологізації підприємства. Діяльність виробничих об'єктів постійно посилює негативний вплив на довкілля. Основним завданням кожної великої та середньої компанії має стати зниження рівня негативного впливу на навколишнє середовище. Заходи щодо мінімізації такого негативного впливу є індивідуальними для кожного суб'єкта господарювання і залежить від низки показників таких як: клімат, географічне положення, дієві заходи органів екологічного нагляду тощо.

Практика показує, що на сьогоднішній день більшість виробничих підприємств ігнорують забезпечення екологізації як складової економічної безпеки. Найімовірніше це відбувається на тлі посилення конкуренції, прагнення знизити собівартість готової продукції та збільшити її якість. Тим самим багато підприємств, поставлених в обмежені фінансові рамки, нехтують заходами забезпечення екологізації.

Підприємства-виробники при здійсненні своєї діяльності повинні згідно з усіма міжнародними та національними нормами ретельно стежити за дотриманням гранично допустимої концентрації шкідливих речовин, що потрапляють у зовнішнє середовище. Від більшості підприємств ці заходи вимагають величезних капіталовкладень на очисні споруди та заходи, що забезпечують екологічність продукції. Єдиним дієвим заходом для таких виробників є призначення великої суми штрафних санкцій за

порушення національного екологічного законодавства, що згодом може серйозно підірвати фінансовий добробут підприємства.

Імператив екологізації мотивується законодавчими актами України, зокрема, «Законом про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», та іншими екологічними законами та нормативно-правовими документами країни [10].

Найчастіше поняття «екологізації» та її особливості розглядають в механізмі державного регулювання управління розвитком, та як складову до переходу до збалансованого розвитку підприємства та регіону. Розглянемо декілька визначень поняття «екологізації» та окреслимо його значення в організації роботи підприємств.

Найбільшого поширення термін «екологізація» набув аж в кінці ХХ століття та був найчастіше висвітлений у наукових роботах Національного лісотехнічного університету України. Активно термін екологізація використовується у науковому колі і в наш час, зокрема у колективній монографії, яка була випущена кафедрою згаданого університету під назвою «Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз», термін використовують для характеристики доброзичливого відношення до оздоровлення природного довкілля, зокрема таких, як: «екологізація науки та освіти», «екологізація суспільного розвитку», «екологізація світової економіки», «екологізація національної економіки України» тощо [17].

Термін «екологізація» набуває все ширшого значення, так в монографії під назвою «Еколого-орієнтоване логістичне управління виробництвом», під науковою редакцією проф., доктора економічних наук Є. В. Мішеніна «екологізація» використовується у таких варіаціях, як: «екологізація суспільного виробництва», «екологізація виробництва»,

«екологізація технологій виробництва продукції», «екологізація продукції» [5].

Вже в 2014 р. слово «екологізація» вперше з'являється в словнику, за редакцією академіка Ю. Ю. Туниці [18].

Професором В. С. Кравцівим розглядається екологізація як процес законів екології та економічного мислення в усі сфери життєдіяльності людини [25].

Як процес безперервного екологічного удосконалення трактує термін «екологізація» професор Л. Г. Мельник [16]. Основна ідея автора полягає в тому, щоб запобігати екологічно руйнівній діяльності, а не боротися з її наслідками.

Крім того, під процесом екологізації також розуміють впровадження технологічних та інших рішень, які дозволяють ефективно використовувати природні ресурси та умови, які не порушують якості природного середовища [30].

Екологізація охоплює компоненти природних систем, включаючи атмосферні басейни, водні ресурси, ландшафти та біологічні елементи. Вона також пронизує соціальні системи і охоплює національну або регіональну економіку, економічні сектори та бізнес-сектори. Виробничі системи та їхні компоненти, такі як технології, обладнання та виробничі процеси, також підпадають під сферу екологізації. Крім того, воно також включає компоненти економічної сфери, соціальні відносини та людські характеристики, такі як знання, навички та потреби.

Виходячи з вищезазначених позицій, слід підкреслити, що основною метою процесу озеленення є перетворення екологічних продуктів і послуг на економічно ефективні та результативні елементи національної економіки.

Отже, в науці немає єдності щодо самого терміну «екологізація». Відсутнє визначення екологізації і в чинному законодавстві. Розглянуті варіанти трактування «екологізації» мають на меті сформулювати новий

філософський погляд, систему цінностей, де в пріоритеті буде не тільки економічна вигода та добробут, але є зменшення або усунення негативного впливу на навколишнє середовище.

1.2 Механізм забезпечення екологічної безпеки підприємства

В науковому дискурсі представлено різні концептуальні рамки, що визначають суть механізму забезпечення екологічної безпеки. Незважаючи на різноманітність поглядів, значна кількість цих пояснень базується на макро- та мезо-рівнях аналізу. Наприклад, І. Ілляшенко характеризує організаційно-економічний механізм стратегічного управління природно-техногенною та екологічною безпекою як «комплекс організаційно-адміністративних та економічних інструментів, призначених для забезпечення безпеки населення, раціонального використання природи та охорони навколишнього середовища» [19].

Отже, можемо вважати, що механізми забезпечення екологізації на підприємствах- це загальна сукупність інституцій, принципів, методів і інструментів впливу, які забезпечують такі умови функціонування підприємства, за яких відбувається досягнення економічних та соціальних цілей розвитку, мінімізація деструктивного впливу та збереження якісних і кількісних параметрів зовнішнього оточення підприємства.

Об'єктами механізму забезпечення екологічної безпеки підприємства слід вважати феномени, процеси та їх індивідуальні елементи, що вимагають регулювання. Враховуючи динамічну природу цих елементів, які постійно розвиваються під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників, виникає необхідність у їх постійному моніторингу та адаптації до потреб мінливого стану.

Суб'єкти механізму забезпечення екологічної безпеки підприємства класифікуються як внутрішні та зовнішні. Зовнішні суб'єкти охоплюють органи державного і регіонального управління, місцеві органи

самоврядування, а також громадські організації. Внутрішні суб'єкти включають в себе керівництво підприємств та функціональних менеджерів, чії професійні обов'язки пов'язані з бізнес-процесами, які безпосередньо або опосередковано впливають на реалізацію екологічної безпеки.

Сфера застосування механізму забезпечення екологічної безпеки підприємства корелює зі стратегічними напрямками його розвитку, а також з екологічно безпечними цілями розвитку, які деталізуються до функціональних цілей підприємства. В цьому контексті основна увага приділяється створенню внутрішнього інституційного середовища, яке починається з системи вищого менеджменту підприємства і завершується найдрібнішими виробничими процесами на оперативному рівні, в які впроваджуються зовнішні екологічні директиви на мезо-, макро- та глобальному рівнях.

Отже, предметом дослідження механізму забезпечення екологічної безпеки підприємства є його інституційне середовище, яке вироблено на основі принципів екологічно-орієнтованого розвитку. Воно передбачає оптимізацію взаємин у системі «суспільство – природа» і водночас гарантує екологічну безпеку підприємства [8].

Основною мірою створення та виконання згаданого механізму є забезпеченням екологічної безпеки підприємства та запобіганням потенційному небезпечному впливу його операцій на природне середовище.

Даний об'єктив втілюється через виконання наступних цілей:

1. Концептуалізація та упровадження екологічно-свідомих норм і стандартів, інтегрованих систем управління, зобов'язань з екологічної відповідальності та врегулювання балансу економічних та екологічних інтересів. Ці завдання виконують стратегічну роль та об'єднують ряд інструментів та методик.

2. Запровадження технічних та технологічних, а також організаційних засад для мінімізації потенційно негативного впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище, та забезпечення профілактики можливих екологічних загроз. Ці завдання мають профілактичну природу та об'єднують набір інструментів та заходів.

3. Вчасне виявлення екологічних загроз, їх оцінювання та ліквідація, що характеризується оперативною роллю та включає в себе ряд інструментів та методик.

Використання функціонального методу у формуванні механізму забезпечення екологічної безпеки підприємства, як було вказано, передбачає визначення відносно автономних функціональних блоків:

- створення інституційних умов для забезпечення екологічної безпеки підприємства. Це передбачає два компоненти: зовнішнє та внутрішнє інституційне забезпечення. Зовнішнє забезпечення вимагає вдосконалення законодавчої бази, державної економічної та екологічної політики, розробки процедур та правил, узгоджених з міжнародною практикою, та імплементації міжнародного права. Внутрішнє інституційне забезпечення формується відповідно до вказаного і включає принципи, процедури, правила, норми, систему комунікацій, які визначають характеристики системи менеджменту підприємства, його організаційну структуру, впровадження ефективних стандартів якості та механізми контролю щодо дотримання цих стандартів

- організаційне забезпечення, що вимагає удосконалення організаційної структури, впровадження екологічного менеджменту, інтегрованих систем управління якістю, розвитку персоналу, що враховує вимоги екологічного менеджменту, створення та освоєння нових конкурентоспроможних екологічно безпечних продуктів з використанням відповідних технологій;

- інформаційно-аналітичне забезпечення, яке включає методики збору та аналізу інформації, контроль рівня екологічної безпеки на

підприємстві та на території його розташування, створення інформаційної бази, методики обробки та аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на екологічну безпеку економічних суб'єктів, виявлення потенційних загроз, формування аналітичної бази, прогнозування змін основних факторів та виявлення трендів на стратегічну перспективу, діагностика стану підприємства та оцінка екологічної безпеки;

- орієнтація на екологію при формуванні цілей; обґрунтування стратегічного вектору розвитку підприємства, зокрема екологічної стратегії; розробка екологічної політики; стратегічне планування впровадження вибраної стратегії;

- вибір інструментів, методів, ліверів впливу для забезпечення екологічної безпеки підприємства. Важливо забезпечити, щоб всі ці елементи були органічно пов'язані з встановленими цілями і стимулювали персонал підприємства до їх реалізації; формування технічних, організаційних та економічних умов для забезпечення екологічної безпеки підприємства, зокрема, шляхом впровадження екологічно безпечних технологій для всіх бізнес-процесів;

- контроль, який передбачає порівняння очікуваних показників з фактично досягнутими і здійснення коригувальних дій, якщо результати значно відрізняються від очікуваних. Для цього застосовується екологічний моніторинг, аудит та контроль.

Виконання цих функцій допомагає підприємствам ефективно керувати своїми ресурсами, зменшуючи негативний вплив на довкілля, і, водночас, забезпечує стратегічні переваги в бізнесі. Розробка та впровадження таких комплексних механізмів може сприяти підвищенню екологічної безпеки та стійкості підприємства в умовах невизначеності та змін.

Значним аспектом є впровадження мотиваційних чинників в механізм забезпечення екологічної безпеки, який вимагає виваженого

балансу між регулятивними обмежувальними засобами та стимулюючими, компенсаційними інструментами.

Існує консенсус у науковій спільноті, що для досягнення адекватного ступеня екологізації економічної діяльності важливо впровадити ретельно розроблений державний механізм. Цей механізм повинен активно сприяти стримуванню та запобіганню негативних впливів на навколишнє середовище, а також стимулювати підприємства до виконання своєї діяльності з дотриманням екологічних норм та принципів [8].

З таким підходом, ключовими передумовами для формування механізму, що сприяє екологічній безпеці підприємства, визнаються наступні фактори:

- акцептація екологічних імперативів, визначених в Концепції сталого розвитку, та еколога-економічної парадигми управління як основоположних засад у діяльності підприємства;
- привілейований статус принципів екологізації виробничих процесів, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, а також впровадження технологій, які сумісні з характеристиками та вмістимістю природного середовища, що забезпечують виробництво екологічно безпечних товарів;
- реалізація екологічного менеджменту та інтегрованих систем управління якістю як важливого елементу в рамках стратегії підприємства.

Незважаючи на впорядкованість екологічного законодавства в Україні, а також наявність розгалуженої інституційної структури, що наглядає за його виконанням, вчені та спеціалісти неодноразово вказували на необхідність його вдосконалення, особливо в контексті екологічної безпеки.

Це впливає з існування значних проблем та суперечностей, які виникають при практичному застосуванні законодавчих актів у цій сфері.

Ці недоліки, можливо, можуть бути пов'язані з розривом між динамікою екологічних проблем, що вимагають негайного реагування, і законодавчим процесом, що часто характеризується інертністю та повільними ритмами розробки та прийняття нормативних актів.

Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері екологічної безпеки має бути спрямоване на вирішення цих питань, що включає в себе аналіз існуючих суперечностей та проблем, визначення їх причин і розробка ефективних механізмів для їх усунення. Такі дії мають стати основою для створення міцного, послідовного та ефективного екологічного законодавства, яке відповідало би сучасним викликам та потребам у сфері екологічної безпеки [8].

Таким чином, у світлі аналізу наукових праць та вивчення практики застосування механізмів управління екологічною безпекою на підприємствах в Україні, висвітлюється необхідність їх детальної систематизації та удосконалення. Це обумовлено різними підходами до інтерпретації поняття екологічної безпеки, а також тим, що економічні інтереси часто надміру превалюють над екологічними.

Така ситуація вимагає подальшого вдосконалення теоретико-методологічних основ формування і реалізації ефективного механізму забезпечення екологічної безпеки підприємств. До такого удосконалення повинно входити уточнення поняття екологічної безпеки підприємства, розкриття механізму її забезпечення, аналіз його складових, дослідження суб'єкт-об'єктної структури, а також визначення принципів та критеріїв його побудови.

Ці завдання формують специфічний напрям наукових досліджень, які потребують врахування закономірностей функціонування підприємств в умовах ринкової економіки, взаємодії з трансформаційними процесами, а також розуміння негативних змін, які відбуваються в навколишньому природному середовищі.

1.3 Правове забезпечення екологізації у системі підприємства

Детальному розгляду заходів щодо забезпечення екологізації присвячено розділ XI Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [9].

Відповідно до положень статті 51 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», підприємства, діяльність яких може вплинути негативно на екологічну ситуацію, повинні дотримуватися визначених обов'язків, незалежно від часу, коли вони були запущені у дію.

Зокрема, ці обов'язки включають наявність на підприємстві обладнання і пристроїв, які використовуються для обробки та/або нейтралізації викидів і скидів. Це сприяє зменшенню негативного впливу потенційно шкідливих факторів на довкілля.

Додатково, ці підприємства повинні бути обладнані приладами для моніторингу. Ці прилади слід використовувати для контролю за кількістю та складом забруднювачів, а також за характеристиками шкідливих факторів. Завдяки цьому можна контролювати вплив підприємства на довкілля та відповідати вимогам екологічних нормативів [9].

Невиконання законодавства України, яке регулює охорону навколишнього природного середовища, може викликати відповідальність різних форм: дисциплінарну, адміністративну, цивільну та кримінальну. Усі суб'єкти - підприємства, установи, організації, а також окремі громадяни - мають обов'язок компенсувати збитки, спричинені в результаті подібних порушень.

Юридичні та організаційні принципи оцінки впливу на довкілля, які націлені на підтримку екологічної безпеки під час прийняття рішень про здійснення господарської діяльності, яка може значно вплинути на навколишнє середовище, визначаються Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року.

Процедура оцінки впливу на довкілля, згідно статті 2 цього закону, має кілька основних етапів:

1. Підготовка звіту про оцінку впливу на довкілля від суб'єкта господарювання.
2. Організація та проведення громадського обговорення.
3. Аналіз інформації, яку надає уповноважений територіальний орган на основі даних зі звіту, отриманих під час громадського обговорення, та іншої інформації, пов'язаної з оцінкою впливу на довкілля. На основі цього аналізу формується мотивований висновок, що використовується для прийняття рішення про можливість проведення запланованої діяльності.

Одним із напрямків, спрямованих на забезпечення екологізації, є діяльність в межах Закону України «Про охорону атмосферного повітря». Цей закон є провідним нормативно-правовим документом країни, який встановлює юридичні та організаційні принципи, а також екологічні стандарти у сфері охорони атмосферного повітря [10].

В результаті розгляду законодавчого регулювання питань екологізації в контексті підприємницької діяльності, можна припустити, що на загальному, декларативному рівні ця тема відображена у ключових нормативно-правових актах. Однак, для забезпечення ефективної реалізації принципів екологізації в практичній діяльності підприємств, необхідно працювати над уточненням і деталізацією існуючих норм і положень. Отже, забезпечення додаткового законодавчого регулювання та конкретизація вже існуючих нормативів мають стати предметом подальших досліджень та законодавчих ініціатив.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Епіцентр К» впевнено займає позицію лідера у сфері роздрібно́ї торгівлі в Україні, заслуговуючи на репутацію надійного національного мережевого гіпермаркету. Асортимент продукції включає в себе якісні товари для будівництва та ремонту, а також продукцію для догляду за садом і городом. Використовуючи широкий спектр товарів, відвідувачі мають можливість виконати повне оздоблення житлового простору, дотримуючись формату «ВІД і ДО». [22].

Крім того, ТОВ «Епіцентр К» - це мережа будівельно-господарських маркетів в Україні, яка швидко і стабільно розвивається. Мережа «Епіцентр К» є топлідером в своїй галузі, про що свідчать нагороди як і отримуються з 2006 року.

Компанія почала свою юридичну діяльність з 6 грудня 2003 року, коли було відкрито перший гіпермаркет в місті Києві. Початково магазини ТОВ «Епіцентр К» використовували DIY (від англійського «Do It Yourself») формат, надаючи покупцям можливість виконати проекти самостійно. Однак, з розширенням свого товарного асортименту, вони поступово перетворились на всеохоплюючі торгові центри. В наших торгових центрах покупці можуть придбати широкий спектр непродовольчих товарів і скористатися різноманітними сервісами. [14]. Логотип компанії представлений в додатку Б.

Мережа гіпермаркетів «Епіцентр К» динамічно розвивається. Сьогодні «Епіцентр» є найбільшим ритейлером з 48 гіпермаркетами загальною площею понад 1 млн м².

ТОВ «Епіцентр К» є активним діячем на підприємницькому ринку України, зокрема майже кожного року компанія посідає переможні місця на престижних всеукраїнських та міжнародних конкурсах, зокрема є переможцем міжнародного конкурсу «Вибір року», «Український Торговельний Олімп», «Бренд року». В додатку В представлено хронологію основних досягнень ТОВ «Епіцентр К» [21].

Юридична інформація стосовно компанії наведена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Юридична інформація ТОВ «Епіцентр К»

Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ЕПІЦЕНТР К
Скорочена назва	ТОВ "ЕПІЦЕНТР К"
Назва англійською	LIMITED LIABILITY COMPANY EPICENTR K (EPICENTR K LLC)
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Код ЄДРПОУ	32490244
Дата реєстрації	27.08.2003 (19 років 3 місяці)
Розмір статутного капіталу	158 609 700,00 грн
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	Основний: 47.78 Роздрібна торгівля іншими неживими товарами в спеціалізованих магазинах
Адреса	Україна, 04128, місто Київ, ВУЛИЦЯ БЕРКОВЕЦЬКА, будинок 6-К

Джерело: складено автором на основі [15]

ТОВ «Епіцентр К» забезпечує значну конкуренцію торговим мережам в Україні, це в свою чергу пов'язано зі значною мірою власними успіхами компанії, безперервному прагненні удосконалювати якість обслуговування, збільшенні товарного асортименту продукції.

Успіх ТОВ «Епіцентр К» трактується і тим, що мережа в першу чергу спрямовує свою діяльність на лідерство, клієнтоорієнтованість в обслуговуванні, різноманітність у асортименті товарів та послуг, а також у професіоналізм працівників компанії.

Структурно кожен торговий магазин ТОВ «Епіцентр К» має 10 відділів, з конкретним асортиментом товарів та послуг, в свою чергу, кожен відділ нараховує більше ніж 10 асортиментних груп, а в кожному магазині представлено більше ніж 40 тисяч одиниць товару. У планах товариства відкриття ще двох нових гіпермаркетів. Отже, компанія демонструє успішність роботи на ринку роздрібної торгівлі формату «від і до» в Україні.

Юридично досліджувана компанія є приватним підприємством – юридичною особою, яка сплачує податок на прибуток підприємств та є платником ПДВ. Розглянемо організаційну структуру ТОВ «Епіцентр К».

Загалом підприємство підконтрольне генеральному директору.

Таким чином, генеральному директору підпорядковуються усі відділи та ланки аналізованого підприємства. Організаційну структуру ТОВ «Епіцентр К» представлено на рисунку 2.1.

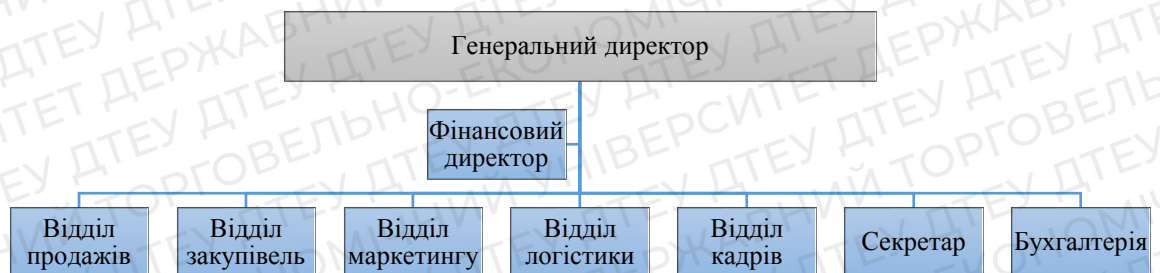

Рис.2.1 Організаційна структура ТОВ «Епіцентр К»

Ефективність господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К» оцінюється шляхом економічної діагностики фінансово-економічного стану підприємства.

Фінансово-господарський стан підприємства ТОВ «Епіцентр К» за період 2019-2020 рр. (останні офіційно оприлюднені дані) характеризується показниками, наведеними в таблиці 2.2, динаміку фінансово-господарського стану представлено на рис.2.1.

Таблиця 2.2

**Основні показники фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Епіцентр-К» за 2018-2020 рр.**

№	Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019р. порівняно із 2018 р.		Відхилення 2020 р. порівняно із 2019 р.	
					абс., грн.	відн., %	абс., грн.	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції	4149645 4	4397919 4	5038242 5	2482740	5,98	6403231	14,56
2	Собівартість реалізованої продукції	3042745 6	3081475 1	3559367 0	387295	1,27	4778919	15,51
3	Валовий прибуток	1106899 8	1316444 3	1478875 5	2095445	18,93	1624312	12,34
4	Інші операційні доходи	261454	530835	737243	269381	103,03	206408	38,88
5	Адміністративні витрати	549345	751814	872759	202469	36,86	120945	16,09
6	Витрати на збут	6687564	7985945	8648047	1298381	19,41	662102	8,29
7	Інші операційні витрати	332434	254271	920408	-78163	-23,51	666137	261,98
8	Фінансовий результат від операційної діяльності	3761109	4307248	5084784	546139	14,52	777536	18,05
9	Фінансовий результат до оподаткування	3634345	4423784	4116186	789439	21,72	-307598	-6,95
10	Витрати (дохід) з податку на прибуток	675645	821675	944982	146030	21,61	123307	15,01
11	Чистий фінансовий результат	2958700	3602109	3171204	643409	21,75	-430905	-11,96
12	Вартість активів	3022356 5	3689162 1	4452539 1	6668056	22,06	7633770	20,69
13	Вартість власного капіталу	1246576 8	1470087 7	1784669 6	2235109	17,93	3145819	21,40
14	Вартість основних засобів (тис.грн.)	8555676	1230464 8	1523171 2	3748972	43,82	2927064	23,79
15	Фондовіддача	4,85	3,57	3,31	-1,28	-26,39	-0,26	7,28
16	Рентабельність активів, %	9,79	9,76	7,12	-0,03	-0,31	-2,64	27,05
17	Рентабельність власного капіталу, %	23,73	24,50	17,77	0,77	3,24	-6,73	27,47
18	Рентабельність продукції, %	7,13	8,19	6,29	1,06	14,87	-1,9	23,20

Джерело: складено автором на основі Додатку А

Аналізуючи дані таблиці, можна відзначити декілька ключових тенденцій, які визначають фінансовий стан підприємства в період з 2018 по 2020 рік.

Чистий дохід від реалізації продукції продемонстрував позитивну динаміку з 5,98% росту в 2019 році порівняно з 2018, та з 14,56% росту в 2020 році порівняно з 2019. Це свідчить про збільшення обсягів реалізації продукції або підвищення її вартості (рис.2.2).

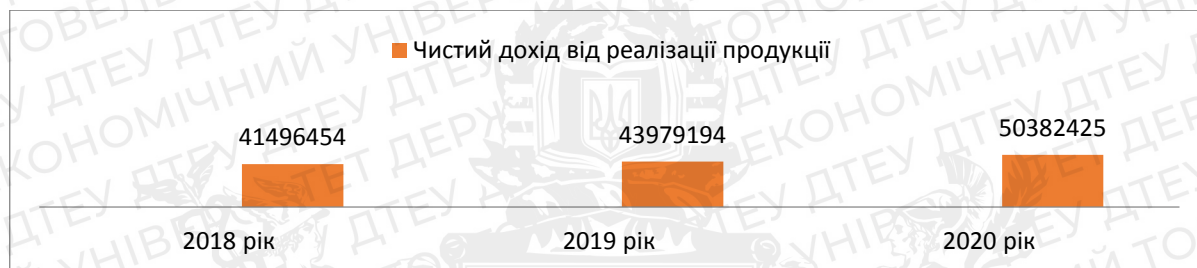

Рис.2.2. Динаміка зростання чистого доходу від реалізації продукції у ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 роки

Джерело: складено автором на основі [29]

Собівартість реалізованої продукції також мала тенденцію до зростання, але значення відхилення були менші, ніж у випадку з чистим доходом. Це може свідчити про збільшення виробничих витрат або зростання цін на сировину (рис.2.3).

Рис.2.3. Динаміка собівартості реалізованої продукції за 2018-2020 рік

Джерело: складено автором на основі [29]

Валовий прибуток продемонстрував вражаючі показники росту. Він збільшився на 18,93% у 2019 році та на 12,34% у 2020 році. Це відображає підвищення ефективності виробництва та/або підвищення маржі від реалізації продукції (рис.2.4).

Рис.2.4. Показники валового прибутку для ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 роки

Джерело: складено автором на основі [29]

Адміністративні витрати та витрати на збут зростали, але це зростання було пропорційним збільшенню доходів, що свідчить про ефективне управління витратами.

Фінансовий результат від операційної діяльності мав позитивну динаміку, але в 2020 році спостерігалось зниження фінансового результату до оподаткування та чистого фінансового результату.

Вартість активів, власного капіталу та основних засобів показала стабільне зростання, свідчачи про систематичне підвищення вартості матеріально-технічної бази підприємства та зростання собівартості активів. Значне зростання вартості основних засобів на 43,82% у 2019 році порівняно з 2018 і на 23,79% у 2020 році порівняно з 2019 може свідчити про інвестиції в модернізацію та розширення виробництва.

Однак, існують показники, що вимагають уваги управління підприємства. Фондовіддача та рентабельність (рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продукції) у 2020 році показали зниження. Це може свідчити про зниження ефективності використання ресурсів підприємства.

Таким чином, підприємство показало стабільне зростання ключових показників: чистого доходу, валового прибутку та вартості активів. Особливо важливим є зростання вартості активів та основних засобів, що вказує на розширення матеріально-технічної бази підприємства.

Однак, зменшення показників рентабельності та фондовіддачі в 2020 році вимагає подальшого аналізу. Зниження цих показників може свідчити про зниження ефективності використання активів підприємства, що може бути пов'язано з недостатньою оптимізацією виробничого процесу або неефективним використанням власного капіталу.

Зокрема, слід звернути увагу на збільшення адміністративних витрат та витрат на збут, які мають тенденцію зростати швидше, ніж доходи. Це може вказувати на потребу в оптимізації цих витрат, що в свою чергу може підвищити рентабельність.

Інший важливий фактор - значне збільшення інших операційних витрат у 2020 році. Це вимагає додаткового аналізу, оскільки може свідчити про непередбачувані витрати або втрати.

На підставі аналізу можна рекомендувати підприємству провести повторний огляд своїх бізнес-процесів та стратегій з метою оптимізації витрат та підвищення ефективності. Це може включати перегляд витрат на збут та адміністрацію, а також аналіз можливостей для збільшення доходів.

Незважаючи на вищевказане, підприємство продемонструвало спроможність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, що свідчить про його стратегічну стійкість та потенціал для подальшого розвитку.

Збільшення активів у порівнянні з доходами від продажу товарів вказує на потребу пошуку резервів оптимізації поточної структури активів. У таблиці 2.3. наведений горизонтальний аналіз активів.

Таблиця 2.3.

**Горизонтальний аналіз активів ТОВ «Епіцентр К»
у 2019-2020 рр., тис. грн**

Показник	2019 рік	2020 рік	Абс.приріст	Відн.приріст %
Незавершені капітальні інвестиції	1869460	3692156	1822696	97,5
Основні засоби	12304648	15231712	2927064	23,79
інші фінансові інвестиції	1755267	3129633	1374366	78,3
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	16010547	22109337	6098790	38,09
Запаси	13885925	15389033	1503108	10,83
Інша поточна дебіторська заборгованість	4381455	3859491	-521964	-11,91
ОБОРОТНІ АКТИВИ	20881053	22416054	1535001	7,35
АКТИВИ	36891621	44525391	7633770	20,69

Джерело: складено автором на основі [29]

Аналіз активів ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 роки демонструє значне зростання активів підприємства, що свідчить про його активну інвестиційну діяльність та розвиток.

Незавершені капітальні інвестиції показали найвищий відносний приріст - 97,5%, що вказує на активне інвестування в довгострокові проекти, що можуть призвести до подальшого зростання та розвитку підприємства.

Основні засоби також показали значне зростання, на 23,79%, що свідчить про активну політику модернізації та оновлення основних засобів підприємства.

Інші фінансові інвестиції зросли на 78,3%, свідчаючи про активність підприємства у сфері інвестування.

Запаси зросли на 10,83%, що може свідчити про збільшення обсягу виробництва або про збільшення готової продукції на складах.

В той же час, інша поточна дебіторська заборгованість знизилася на 11,91%, що може свідчити про покращення управління дебіторською заборгованістю або про зниження обсягу продажів в кредит.

В цілому, активи підприємства зросли на 20,69%, що свідчить про стабільне фінансове зростання підприємства. Це може вказувати на ефективність стратегії розвитку підприємства та його здатність до подальшого розвитку та розширення.

Динаміку джерел фінансування ТОВ «ЕпіцентрК» у 2019-2020 роках представлено на рис.2.5.

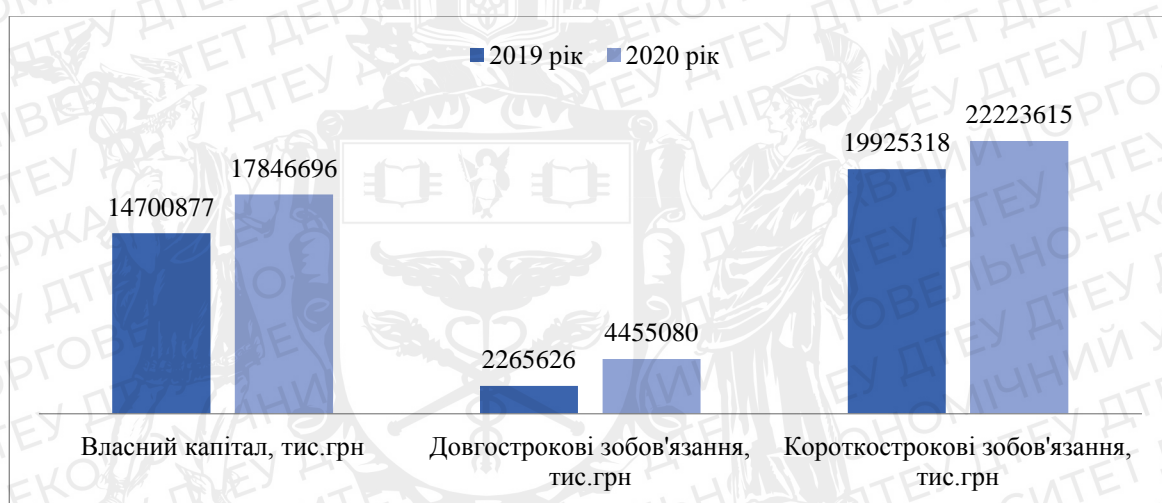

Рис.2.5. Динаміка джерел фінансування ТОВ «Епіцентр К» у 2019-2020 рр., тис.грн.

Джерело: складено автором на основі [29]

Таким чином, аналізуючи динаміку джерел фінансування ТОВ «Епіцентр К» бачимо, що фінансування власного капіталу у 2020 році збільшилось на 21,39%, фінансування довгострокових зобов'язань зросло на 96%, а короткострокові зобов'язання у 2020 році зросли на 11,53%.

Звід про фінансові результати компанії наведено у Додатку А.

Крім того, компанія веде активну соціальну діяльність, зокрема у 2022 році було виділено на допомогу українським військовим понад 400 млн грн [8]. Створено три гуманітарні штаби [7].

З початком повномасштабної російсько-української війни колектив підприємства спрямував свою роботу на потреби та допомогу ЗСУ та територіальної оборони, зокрема ТОВ «Епіцентр К» надав допомогу у розмірі більше 300 млн грн, а сума сплачених податків у держаний бюджет перевищила 2 млрд грн [7].

Нещодавно збудовані та оновлені магазини зазнали руйнацій внаслідок російської агресії, було повністю знищено магазини у Бучі, Чернігові, Маріуполі, пошкоджено магазини у Києві та Харкові.

Незважаючи на військові дії на території України, компанія продовжує працювати у містах, де безпечно для співробітників, а у зруйнованих торгівельних залах, зокрема місті Буча «Епіцентр» забезпечив місцевих жителів необхідними товарами та запустив стаціонарні центри видачі замовлень (Додаток Г), таким чином мешканці міста можуть купувати товари на сайті epicentrk.ua та отримувати їх у своєму місті.

У липні 2022 року Епіцентр першим з українського бізнесу підтримав ініціативу Першої леді країни Олени Зеленської та фандрейзингової платформи UNITED24 зі збору коштів на автомобілі швидкої допомоги [6], зокрема компанією було передано 20 авто [33].

Таким чином, внаслідок проведеного аналізу фінансової та господарської активності ТОВ «Епіцентр К» за період 2019-2020 років, можна висловити переконання у позитивному напрямку розвитку підприємства. Більше того, результати дослідження свідчать про значну інвестиційну привабливість даного підприємства.

2.2. Оцінка екологізації господарської діяльності підприємства

ТОВ «Епіцентр К» внаслідок свого динамічного розвитку частково викликає потребу у збільшенні потреб в енергії та природних ресурсах. Сталий розвиток компанії в найближчому майбутньому залежить від дій зі

збереження ресурсів та зменшення негативного впливу на довкілля. Екологізація в ТОВ «Епіцентр К» в основному реалізується внаслідок впровадження важливих соціально-екологічних ініціатив.

Компанією було розроблено та запроваджено політику екологізації, яка показує зобов'язання компанії щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства та спрямована на збереження сприятливого навколишнього середовища [4].

ТОВ «Епіцентр К» приділяє значну увагу екологічному маркуванню товарів у торговельних центрах своєї мережі (рис. 2.6), а також проводить навчання персоналу торговельних центрів щодо важливості маркування продукції. Компанія також співпрацює з провідними неурядовими організаціями, щоб надати українським споживачам достовірну інформацію про екологічне маркування.

Україна

Загальнообов'язкові знаки відповідності для продукції за визначним на рівні законодавства переліком

ЕС

Загальнообов'язкові знаки відповідності для продукції за визначним на рівні законодавства переліком

Євразійський економічний союз

Загальнообов'язкові знаки відповідності для продукції за визначним на рівні законодавства переліком

Рис.2.6. Знаки відповідності [2]

Зокрема, при Екологічному маркуванні I типу вказано про комплексну незалежну експертизу показників якості та безпеки для здоров'я людини та довкілля за встановленим стандартом для певної категорії продукції (міжнародний стандарт ISO 14024) (Додаток Ж).

При Екологічному маркуванні II типу вказується на окрему екологічну характеристику продукції або складників продукції. Умови застосування не потребують сертифікації, але допустимі за встановленими правилами декларування (міжнародний стандарт ISO 140241 (Додаток З).

В рамках своєї екологічної діяльності компанія активно інтегрує екопроекти в цікаві маркетингові та комунікаційні ініціативи, систему обслуговування клієнтів та щоденну роботу. Таким чином «Епіцентр» прагне зробити екологічне та свідоме споживання нормою для якомога більшої кількості людей.

ТОВ «Епіцентр К» у своїй діяльності застосовує recycle та zerowaste технології, які відображені у різних напрямках своєї діяльності (див. рис.2.7).

Рис.2.7. «Епіцентр К» застосовує recycle та zerowaste технологій в різних напрямках діяльності [3]

- рециклінг паперу і картону: Процес переробки макулатури використовується для виробництва упаковок і канцелярських товарів з цієї вторинної сировини;
- редукція використання пластикової тари і упаковки: Компанія поступово відмовляється від використання поліетиленових пакетів, заміщаючи їх на більш екологічно чисті пакувальні матеріали;

- збір і екологічна переробка вживаних батарейок в Україні: Вона також впроваджує технологію рециклінгу в процесі будівництва своїх інноваційних торгових центрів;
- організація національних екологічних марафонів, спрямованих на підвищення екологічної свідомості;
- підтримка концепції «zerowaste» або «нуль відходів», яка передбачає максимальне зменшення обсягу виробничих відходів.

Основні принципи екологізації ТОВ «Епіцентр К» представимо у вигляді рис. 2.8 та опишемо їх нижче.

Рис. 2.8. Принципи політики екологізації у ТОВ «Епіцентр К»

Таким чином, основними принципами екологізації ТОВ «Епіцентр К» є:

- запобігання забрудненню довкілля. У процесі діяльності ТОВ «Епіцентр К» дотримується природоохоронного законодавства, ефективно використовує природні ресурси, землю, воду і електроенергію. Крім того, підприємством використовуються новітні устаткування, технології, матеріали та методи управління, які спрямовані на зменшення впливів на довкілля, зокрема скорочення викидів парникових газів;

- турбота про споживача.ТОВ «Епіцентр К» проводить моніторинг асортименту, базуючись виключно на відповідних документах, що видаються акредитованими установами та організаціями. Компанія впевнена у справедливості своєї торгівлі, вона здійснює самостійний контроль над асортиментом, щоб забезпечити вірне застосування різних маркувань, які вказують на переваги продуктів і товарів.;

- інформування і комунікації.ТОВ «Епіцентр К» забезпечує відкритість і доступність екологічної інформації, пов'язаної з своєю діяльністю і продукцією, що представлена в мережі, крім тогоТОВ «Епіцентр К» проводить системне навчання персоналу з метою підвищення їх екологічної компетентності. Керівництвом ТОВ «Епіцентр К» вжито всіх заходів, які необхідні для забезпечення розуміння, підтримки і реалізації екологізації на всіх рівнях організації.

Важливо підкреслити, що у 2021 році компанія «Епіцентр К» уклала Меморандум про співробітництво для проведення інформаційно-освітньої кампанії. Ця кампанія має на меті сприяти сталому споживанню і формуванню ринку екологічно чистих товарів в Україні. Партнери в цьому проекті включають Всеукраїнську громадську організацію «Жива планета», Київський національний торговельно-економічний університет, Державну екологічну академію післядипломної освіти та управління, Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування та Всеукраїнську федерацію споживачів «Пульс» [1].

Компанією Епіцентр разом з громадськими активістами було запроваджено курс навчання для працівників ТЦ про значення маркування продукції. Метою такого навчання стало підвищення рівня компетентності та обізнаності працівників торговельних центрів щодо значення, правил і застосування екологічних маркувань.

У процесі вивчення цього курсу слухачі отримують знання про те, як (рис.2.9):

управляти асортиментом товарів розуміючи вимоги законодавства та стандартів що пов'язані із застосуванням тих чи тих маркувань

розуміти різницю між сертифікованою продукцією, самодеклараціями та оманливими твердженнями операторів ринку про властивості, характеристики чи переваги продукції – вміти відрізнити їх на підставі підтвердних документів оформлених належним чином

оформлювати належним чином пакет підтвердних документів про відповідність визначених замовником характеристик до предмету закупівлі (при участі в конкурентних торгах)

поліпшувати показники впливів на довкілля від діяльності закладу, керуючись міжнародними стандартами, найбільш доступними технологіями і методами управління та кращими практиками їх впровадження

Рис.2.9. Впровадження курсу «Екологізації» для працівників мережі ТОВ «Епіцентр К»

Джерело: складено автором на основі [24]

Таким чином, ТОВ «Епіцентр К» на українському ринку веде одну з найефективніших екологічних політик та постійно впроваджує заходи з екологізації.

Зокрема, екологізація компанії спрямована на забезпечення сталого розвитку, дотримання вимог екологічного маркування, відмову від пластику, а також велика увага приділяється екологічному вихованню персоналу.

РОЗДІЛ 3

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПЦЕНТР К»

Для вирішення проблем екологічної безпеки діяльності та збалансованого економічного розвитку необхідно вдосконалювати існуючий механізм господарювання та управління в межах підприємницької діяльності об'єктів господарювання.

На сучасному етапі економічного розвитку екологічні проблеми загострюються і поглиблюються, оскільки вплив людини на навколишнє середовище стає все більш помітним. Крім того, до загальних проблем впровадження екологізації можемо віднести наступні: недосконалість нормативно-правової бази в сфері природокористування; недостатнє фінансування природо-охоронної сфери.

Окремою проблемою виступає недостатній контроль за рухом коштів спрямованих на природо-охоронну діяльність. Відсутній системний підхід до фінансування заходів; немає єдиного комплексного підходу до вирішення екологічних проблем в Україні. Досить низька екологічна свідомість населення; відсутність практики сортування сміття, недостатня кількість переробних заводів. На жаль, в Україні діють низькі штрафи та відсутність покарання за неналежне поводження з природою.

Екологічне врахування у діяльності підприємства є важливим, адже воно має базуватись на законодавчих нормах, включаючи фінансові механізми для стимулювання екологічної поведінки. Конкретні дії, направлення та методологія для підсилення екологічного аспекту в управлінні підприємством мають бути засновані на інтегрованому підході до відповідності екологічним стандартам, раціонального природокористування та ефективності заходів зі збереження ресурсів. Такий підхід може сприяти сталому розвитку підприємства і

забезпечувати його ефективне функціонування в умовах обмеженості природних ресурсів.

Система екологічного розвитку підприємства включає різні види діяльності, зокрема науково-методологічну, технологічну, інформаційну та виробничу (рис. 3.1).

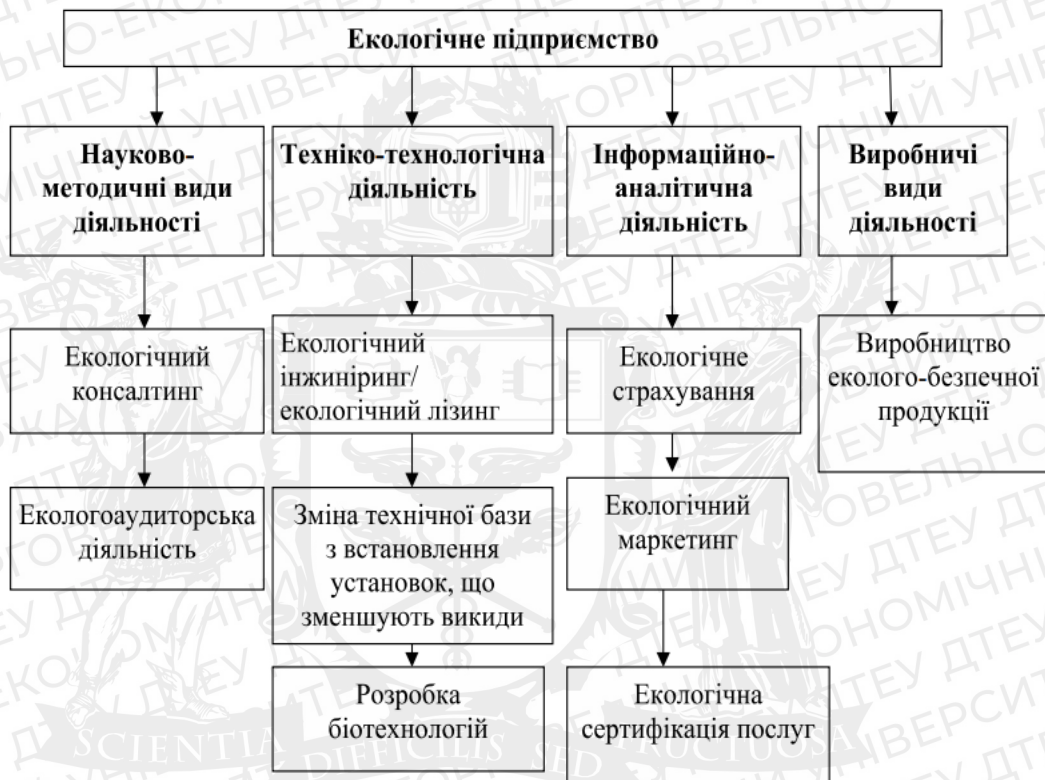

Рис. 3.1. Напрями екологічного розвитку підприємства

Джерело: складено автором

Для управління та ефективного функціонування підприємства сучасні підприємства звертаються за професійною допомогою до консалтингу. У цьому випадку фахівці-консультанти спільно з керівництвом підприємства розробляють рішення проблем функціонування та розвитку у вигляді порад і рекомендацій після консультацій з керівництвом компанії.

Оскільки ТОВ «Епіцентр К» веде на сьогодні досить активну політику екологізації, ми пропонуємо такі заходи щодо вдосконалення екологізації господарської діяльності підприємства, а саме:

- встановлення сонячних панелей на даху усіх підприємств ТОВ «Епіцентр К» для забезпечення потреб в електричній енергії (частково, залежно від періоду року);
- організувати послуги сортування сміття, встановити баки на території усіх гіпермаркетів компанії, провести навчання для персоналу та просвітницьку роботу для клієнтів;
- при проведенні прибирання торгових залів та офісних підприємств компанії використовувати екологічні безсульфатні засоби та засоби на основі пробіотиків.

Вважаємо, що такі заходи підвищать екологічний імідж підприємства, створять умови для підвищення рівня конкурентоспроможності, зроблять цей об'єкт більш екологічним та особливим, підвищать його впізнаваність. Опишемо наші пропозиції детальніше.

1. Встановлення сонячних батарей – це не звичайна приватна інвестиція, а маленький елемент великих змін у вітчизняній і навіть глобальній енергетиці. За даними Eurostat, у 2020 році відсоток енергії з відновлюваних джерел у Євросоюзі склав 37% (в 2014 році цей показник складав 16,7%). Найвищі показники вироблення вітрової та сонячної енергії, як повідомляється, зафіксовані в Данії (61%), Ірландії (35 %), Німеччини (33 %) та Іспанії (29 %) [23].

Щоб виконати розрахунок окупності сонячної електростанції, потрібно розуміти деякі важливі нюанси. Термін роботи сонячних панелей – близько 30-50 років. Окупність сонячних панелей 4-5 років. Розрахунковий термін служби обладнання – мінімум 20 років. Акумуляторні батареї також мають експлуатаційний ресурс. Залежно від типу АКБ (літій іонні, залізо фосфатні або інші), а також умов експлуатації періодичність заміни потрібно буде здійснювати раз в 3-25 років [23].

Для того щоб зрозуміти кількість сонячних панелей необхідним є визначити скільки кВт електроенергії споживає господарство. Порахувати скільки кіловат енергії споживає будівля найлегше зробивши спостереження, записуючи показники лічильника щодня і потім вивести середньомісячний показник. Дані щодо споживання електроенергії повинні надати власники ТОВ «Епіцентр К» [31, 32].

Наступною дією буде визначення обсягу сонячної енергії, доступної в конкретному регіоні. Два основних чинники тут – це середньорічний рівень сонячного випромінювання та його середні місячні показники в умовах найбільш несприятливого клімату. В Україні рівень інсоляції не розподіляється рівномірно, і не завжди корелює з географічною широтою. Так, Карпати впливають на рівень інсоляції - на заході країни він виявляється нижчим, ніж у східних регіонах, розташованих на аналогічній широті.[13].

Для систем, що споживають до 1,5 кВтгод енергії в добу, рекомендовано застосовувати акумулятори та панелі на 12 В. Системи з добовим споживанням понад 3 кВтгод оптимально оснащувати сонячним генератором та акумулятором з напругою 48 В [11].

Слід врахувати, що тривалість експлуатації різних компонентів варіюється. Так, акумулятори служать в середньому від 4 до 12 років, залежно від режиму зарядки/розрядки. Інвертори, в свою чергу, зазвичай витримують від 10 до 15 років роботи, з гарантійним терміном у 5 років [27].

Згідно з даними Міністерства охорони навколишнього середовища та природних ресурсів, в Україні щороку виробляється 17 мільйонів тонн побутового та промислового відходів. З цієї кількості лише 5% проходить сортування, а 1% спалюється на заводі "Енергія" у Києві. Решта сміття потрапляє на офіційні та неофіційні звалища твердих побутових відходів, кількість яких у нашій країні сягає десятків тисяч [28].

2. Пропонуємо на території підприємств ТОВ «Епіцентр К» встановити контейнери для відсортованого сміття, а саме для скла, паперу та пластикових пляшок. Щодо ртутних ламп та батарейок, то їх потрібно віддавати на утилізацію. Компанія «Екологічні інвестиції» організувала вивіз батарейок на підприємство з утилізації GreenWEEE у Румунії [12].

3. Ефективним рішенням у процесі удосконалення екологізації буде використання екологічних засобів під час прибирання торгових залів підприємства, адже у складі побутової хімії часто присутні компоненти, які можуть бути небезпечні для людини або деструктивно впливати на навколишнє середовище. Вважаємо, що для ТОВ «Епіцентр у своїй роботі» слід уникати таких засобів, які містять хлор, фенол, стирин, тимол, ксиліт, толуен, ксиліт, аміак, адже вони можуть нашкодити дихальним шляхам відвідувачів гіпермаркету[32].

Найпопулярнішими еко-засобами для прибирання на українському ринку є: KLAR; AlmaWin; Nordland; Sodasan; Ecover; BIO CARE та інші (додаток Д).

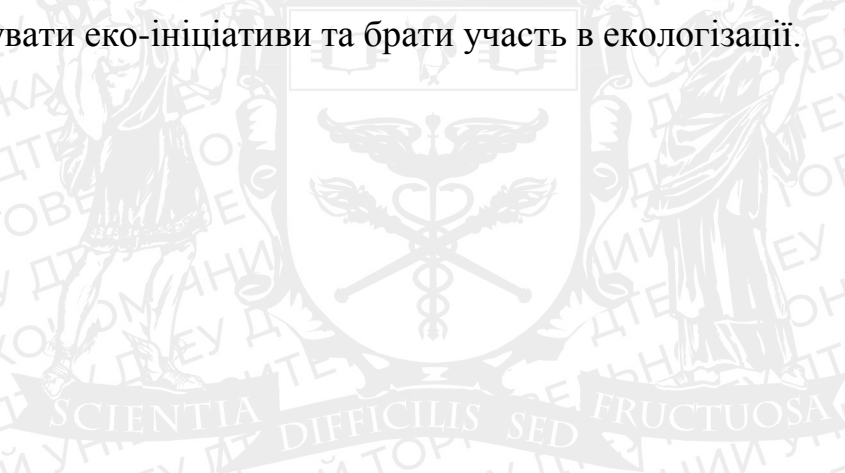
Варто вибирати продукцію з міжнародно визнаним екомаркуванням (Ecover, Ecogarantie, Ecocert, NordicEcolabel, EU Ecolabel, FROSCH та інші), або уважно вивчати склад будь-якого нового засобу. Також вподобану продукцію можна перевірити за допомогою інтернету в базі екомаркування, що на ній стоїть.

До екологічних засобів також відносяться миючі засоби із пробіотиками. Для роботи миючих пробіотиків використовується принцип біологічного очищення – як і в природі.

Основним завданням пробіотичних миючих засобів є заселення обробленої поверхні колоніями корисних для людини бактерій, які в процесі життєдіяльності «поїдають» органічні забруднення і при цьому виділяють речовини, що створюють несприятливі умови для розмноження патогенних мікроорганізмів.

До найпопулярніших торгових марок, які пропонують миючі засоби з пробіотиками відносяться: бельгійський бренд «Chrisal», американська продукція «Trio-BioProbiotics», українсько-нідерландська продукція «Organics» та інші (дод. Е). Ціна таких засобів складає 200-500 гривень за одну одиницю продукції, залежно від виробника [20].

Вважаємо, що впровадження вище перелічених заходів допоможе підвищити екологічну свідомість власників бізнесу та сприятиме більш раціональному ставленню до природних ресурсів, формування екологічно-позитивної громадської думки, і таким чином даватиме поштовх не тільки ТОВ «Епіцентр К» мати конкурентні переваги на ринку підприємств України, але й стимулюватиме інших суб'єктів підприємницької діяльності підтримувати еко-ініціативи та брати участь в екологізації.

ВИСНОВКИ

Отже, на основі поставлених завдань, можемо зробити наступні висновки:

1. Термін «екологізація» набуває все більшого значення в сучасному світі і використовується у різних варіаціях, що свідчить про його широке використання в наукових дослідженнях та практичній діяльності. Різні вчені трактують екологізацію як процес екологічного удосконалення, впровадження екологічно спрямованих технологій та рішень, а також як забезпечення безперервного екологічного розвитку в усіх сферах життєдіяльності людини.

Основна мета процесу екологізації полягає в попередженні негативного впливу на довкілля шляхом збереження природних ресурсів та зменшення негативних наслідків для природного середовища. Цей процес також сприяє розвитку сталої економіки та забезпеченню ефективного використання ресурсів.

Варіації трактування терміну «екологізація» свідчать про потребу у подальшому вивченні та уточненні поняття. Важливо формувати систему цінностей, де екологічні аспекти є невід'ємною складовою ефективного розвитку суспільства та збереження природного середовища.

2. Аналіз праць вчених, вивчення досвіду застосування інструментів управління екологічною безпекою на вітчизняних підприємствах, доводять необхідність їх систематизації та удосконалення через різні підходи до трактування сутності екологічної безпеки та превалювання економічних інтересів над екологічними. Тому потребують подальшого розвитку теоретико-методологічні основи формування і реалізації ефективного механізму забезпечення екологічної безпеки підприємств, що включає уточнення поняття екологічної безпеки підприємства, механізму її забезпечення, його складових, суб'єкт-об'єктної структури, принципів та критеріїв побудови, що формує особливий напрям наукових досліджень

з урахуванням закономірностей функціонування підприємств в умовах ринкової економіки, трансформаційних процесів, негативних змін, які відбуваються в навколишньому природному середовищі.

3. Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність. Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну ними внаслідок такого порушення.

Так, правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на забезпечення екологічної безпеки у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, встановлюються Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року.

4. ТОВ «Епіцентр К» показало стабільне зростання ключових показників: чистого доходу, валового прибутку та вартості активів. Особливо важливим є зростання вартості активів та основних засобів, що вказує на розширення матеріально-технічної бази підприємства.

Однак, зменшення показників рентабельності та фондівіддачі в 2020 році вимагає подальшого аналізу. Зниження цих показників може свідчити про зниження ефективності використання активів підприємства, що може бути пов'язано з недостатньою оптимізацією виробничого процесу або неефективним використанням власного капіталу.

Незважаючи на військові дії на території України, компанія продовжує працювати у містах, де безпечно для співробітників, а у зруйнованих торговельних залах, зокрема місті Буча «Епіцентр» забезпечив місцевих жителів необхідними товарами та запустив стаціонарні центри видачі замовлень, таким чином мешканці міста можуть купувати товари на сайті epicentrk.ua та отримувати їх у своєму місті.

У липні 2022 року Епіцентр першим з українського бізнесу підтримав ініціативу Першої леді країни Олени Зеленської та фандрейзингової платформи UNITED24 зі збору коштів на автомобілі швидкої допомоги [18], зокрема компанією було передано 20 авто.

Таким чином, проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К» у 2019-2020 роках дозволяє зробити висновок про те, що досліджуване підприємство має позитивні тенденції розвитку у своїй діяльності. Крім того, досліджуване підприємство є інвестиційно привабливим.

5. Екологізація в ТОВ «Епіцентр К» в основному реалізується внаслідок впровадження важливих соціально-екологічних ініціатив.

Компанією було розроблено та запроваджено політику екологізації, яка показує зобов'язання компанії щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства та спрямована на збереження сприятливого навколишнього середовища. Великого значення ТОВ «Епіцентр К» приділяє екологічному маркуванню товарів у торговельних центрах усієї своєї мережі, крім того проводить навчання працівників торгових центрів про значення маркування продукції, а також та співпрацює з провідними громадськими організаціями щодо поліпшення ситуації із наданням достовірної інформації про еко-маркування українським споживачам.

Варто зауважити, що у 2021 році компанією «Епіцентр К» було підписано Меморандум про співпрацю у реалізації інформаційно-просвітницької кампанії, спрямованої сприяти сталому споживанню та формування в Україні ринку зелених товарів з Всеукраїнською громадською організацією «Жива планета», Київським національним торговельно-економічним університетом, Державною екологічною академією післядипломної освіти та управління, Інститутом екологічного управління та збалансованого природокористування й Всеукраїнською федерацією споживачів «Пульс».

Таким чином, ТОВ «Епіцентр К» на українському ринку веде одну з найефективніших екологічних політик та постійно впроваджує заходи з екологізації.

Зокрема, екологізація компанії спрямована на забезпечення сталого розвитку, дотримання вимог екологічного маркування, відмову від пластику, а також велика увага приділяється екологічному вихованню персоналу.

6. Вважаємо, що впровадження запропонованих заходів допоможе підвищити екологічну свідомість власників бізнесу та сприятиме більш раціональному ставленню до природних ресурсів, формування екологічно-позитивної громадської думки, і таким чином даватиме поштовх не тільки ТОВ «Епіцентр К» мати конкурентні переваги на ринку підприємств України, але й стимулюватиме інших суб'єктів підприємницької діяльності підтримувати еко-ініціативи та брати участь в екологізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Громадський еко-контроль. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/ekopolityka/>
2. Екологічне маркування. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/ekopolityka/>
3. Екологічні ініціативи. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/ekopolityka/>
4. Екологічні тренди. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/ekopolityka/>
5. Екологоорієнтоване логістичне управління виробництвом: моногр./під ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мішеніна. Суми : Папірус, 2013. 247 с.
6. Епіцентр закупить 10 реанімобілів на підтримку ініціативи Першої леді. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/epicentr-pererahovuye-koshti-na-10-reanimobiliv-vid-oleni-zelenskoji-50258183.html>
7. Епіцентр сміливих людей: як національна торговельна мережа допомагає країні перемогти. URL: <https://delo.ua/uk/business/epicentr-smilivix-lyudei-yak-nacionalna-torgovelnna-mereza-dopomagaje-krayini-peremogti-399315/>
8. Епіцентр тримає економічний фронт та допомагає захисникам України. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/epicentr-trimaye-ekonomichniy-front-ta-dopomagaye-zahisnikam-ukrajini-ostanni-novini-11776797.html>
9. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
10. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Документ 2697-VIII, чинний, поточна редакція - Прийняття від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
11. Зелений тариф для приватних домогосподарств. URL: <https://smarteco.biz.ua/solution/green/>
12. Ініціатива «батарейки здавайтеся!». URL: <http://batareiky.in.ua/post/kudy-zdaty>

13. Карта інсоляцій України. URL: <https://alternative-energy.com.ua/uk/shho-take-insolyacziya/>

14. Компанія Епіцентр К була заснована в 2003 році. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/nasha-istoriya/>

15. Компанія ТОВ ЕПІЦЕНТР К. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32490244/

16. Конституція України. Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція - Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

16. Краєвська А. С. Екологічна модернізація сучасного бізнесу в контексті сталого розвитку. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*. 2020.

17. Лісова політика: теорія і практика: моногр. / під ред. проф., д.е.н. І. М. Синякевича. Львів: ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.

18. Лісотехнічний термінологічний словник: український, російський, англійський / під ред. Ю. Ю. Туниці, В. О. Богуслаєва. Львів : Вид-во Піраміда, 2014. 967 с.

19. Механізми забезпечення соціоекологоекономічної безпеки підприємств: колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М. Черчик. Луцьк: Терен, 2019. 300 с.

20. Миючі засоби на основі пробіотиків. URL: <https://organic-store.in.ua/beauty/1051-shcho-take-myiuchi-probiotyky-i-iaak-vony-pratsiuiut.html>

21. Нагороди URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/nasha-istoriya/>

22. Наш бізнес: Мережа Епіцентр. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/merezha-epitsentr-/>

23. Окупність сонячних батарей та сонячних станцій. URL: <https://greensystem.com.ua/uk/blog/okupnist-sonyachnikh-batarey-i-sonyachni/>

24. Підвищення екологічної компетентності персоналу. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/ekopolityka/>

25. Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації): моногр. Львів, 2007. 338 с

26. Сарапіна М.В. Забезпечення екологічної безпеки: підручник. Харків: НУЦЗУ, 2019. 246 с.

27. Скільки сонячних батарей і акумуляторів потрібно для вашого будинку. URL: <https://ecotown.com.ua/news/Skilky-sonyachnykh-batarey-i-akumulyatoriv-potribno-dlya-vashoho-budynku/>

28. Сортування сміття в Україні – як це працює? URL: <https://ecofactor.ua/blog/sortirovka-musora-ukraina>

29. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЕПІЦЕНТР К: бухгалтерська звітність і фінансовий аналіз за 2020 р. URL: https://zvitnist.com/32490244_TOVARYSTVO_Z_OBMEZHENOU_VDPOVDA_LNSTU_EPICENTR_K#zahal

30. Хомош Ю. С. Екологічна культура як стратегія розвитку промислових підприємств. *Вісник ХНУ*. 2007. №4. С.143–145.

31. Ціни на сонячні панелі в Україні. URL: <https://joule.ua/blog/tsiny-na-soniachni-batarei-v-ukraini/>

32. Шкідливі хімічні засоби для прибирання. URL: <https://dom.ria.com/uk/articles/kakie-sredstva-dlya-doma-schitayutsya-ekologichnymi-174160.html>

33. Ще 6 реанімобілів передала компанія «Епіцентр» для потреб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. URL: <https://www.unian.ua/health/shche-6-reanimobiliv-peredala-kompaniya-epicentr-dlya-potreb-centriv-ekstrenoji-medichnoji-dopomogi-ta-medicini-katastrof-11979117.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	50382425	43979194
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	35593670	30814751
Валовий: прибуток	2090	14788755	13164443
Інші операційні доходи	2120	737243	530835
Адміністративні витрати	2130	872759	751814
Витрати на збут	2150	8648047	7985945
Інші операційні витрати	2180	920408	254271
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5084784	4703248
Інші фінансові доходи	2220	211555	3851
Інші доходи	2240	554085	354733
Фінансові витрати	2250	295646	250094
Втрати від участі в капіталі	2255	0	24516
Інші витрати	2270	1438592	363438
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4116186	4423784
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	944982	821675
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3171204	3602109
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

Логотип ТОВ «Епіцентр К»

Нагороди компанії

2006-2019 рр. Переможець міжнародного фестивалю-конкурсу "Вибір року"

2007 р. Лауреат національної премії "Український торговий Олімп"

2008 р. Переможець бізнес-конкурсу "Бренд року"

2010 р. Переможець національного бізнес-рейтингу "Лідер галузі"

з 2010 р. член European DIY Retail Association

2010-2017 рр. Переможець рейтингу "ТОП-100 кращих компаній України"

з 2012 р. Член European Business Association

2018 р. Кращий ритейлер України в сегменті товарів для дому та затишку

Стаціонарні центри видачі замовлень ТОВ «Епіцентр К»

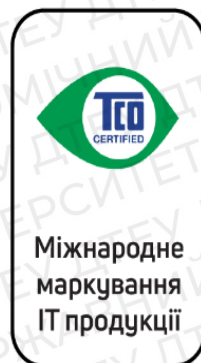
Приклади еко-засобів для прибирання

Миючі засоби на основі пробіотиків бельгійського бренду «Chrisal»

Екологічне маркування I типу

Екологічне маркування II типу

